

IZVJEŠĆE PROSUDBENOG POVJERENSTVA O NAGRADI „ZVANE ČRNJA“ ZA 2013.

Prosudbeno povjerenstvo u sastavu: dr. sc. Dunja Detoni Dujmić, književnica; akademik Goran Filipi, književnik i dr. sc. Irvin Lukežić, književni povjesničar većinom glasova odlučilo je da se Nagrada za esej „Zvane Črnja“ za 2013. godinu dodijeli **Marku Grčiću** za knjigu „**Slijepi Argus**“ (izdanje Male knjižnice Društva hrvatskih književnika, Zagreb 2013.)

Obrazloženje:

ŽANROVSKA PERFEKCIJA, SPISATELJSKO I PREVODILAČKO ISKUSTVO, ENCIKLOPEDIJSKO ZNANJE

Ogled kao pokušaj misaonoga tumačenja sebe i svijeta oko sebe oduvijek je nekako predodređen na fragmentarnost, na usputni zapis ili bilješku, komentar koji nastaje pomnim iščitavanjem drugih književnih tekstova, glosu što se nadovezuje na tuđe glasove i misli. Iz tih usputnih zamjedbi moguće je onda graditi novu verbalnu strukturu. Upravo to pronalazimo u *Slijepome Argusu*, nevelikoj ali sadržajnoj knjizi, oblikovanoj u najboljoj tradiciji Michelea de Montaignea, osnivača esejističkoga žanra. Ona nudi čitatelju tekst koji nije puka samorefleksija ili nostalgična lirska meditacija, već predstavlja i jedinstveni estetski užitek, nešto što može podariti samo istinski znalac i ljubitelj književnosti, vrstan poznavatelj jezičnih vrednota i prije svega kreativan prevoditelj. Stara je istina da se istinska bit literature uvijek krije u prividno nevažnim književnopovijesnim i/ili filološkim detaljima, pronađenim u nekom stihu ili proznoj rečenici, te da je sve drugo što nam se nudi kao gotova *povijesna* istina o određenome djelu nerijetko puki privid ili opće mjesto, a ne stvarnost ili autentična istina.

Grčić je uvijek usredotočen na pravi filološki detalj, na problem koji on u sebi sadržava, te na sva moguća pitanja koja iz toga mogu proizaći. On pritom nikada

nema namjeru dati konačan odgovor, jer takvoga čega zapravo nikada i nema, već se jednostavno zadovoljava uočavanjem, „dijagnozom“ stanja, bez pretenzije da iz toga stvori neki homogeni sustav razmišljanja ili teoretiziranja. Zapravo, on se uvijek kloni teorije, jer je uvijek prije svega radoznali i poneseni čitatelj, koji u svaki tekst ponire dubinski i oprezno, koji ima potrebu iznositi vlastiti stav i veseli ga da to može podijeliti s drugim čitateljem. Kao što geolog pažljivo okreće u ruci komad nepoznatoga kristala, tako i rasni filolog uvijek pažljivo manipulira sa riječima. Za njega su one također neka vrsta kristala, premda duhovnih a ne prirodoslovnih, čvrsto materijalnih.

Slijepi Argus djeluje fragmentarno, kao skup nasumično popisanih misli, duljih ili kraćih. No, to je tek prividno tako. Ono što sve te dulje ili kraće refleksivne zabilježbe povezuje jest jedinstven duh onoga tko ih je napisao tako da su svemu tome, dakako, ima sistema. Tekst je oblikovan kao neka vrst intimnoga dnevnika, ali ne površnog ili skribomanskog, već vrlo promišljenog i proosjećanog, tako da u njemu nema samoljubivog književničkog egotizma, patetičnosti niti sentimentalnosti. Čak i u onim pasażima kada se prisjeća nekih svojih davno prohujalih dana, ili kada verbalizira slike iz svojih snova. Autor uvijek piše kada je stvar u sebi domislio i objektivirao, kada ima što reći i zapisati. Osim toga, čini se da je lišen bilo kakve želje za vlastitom promocijom ili pak ambicije da stvara neko novo i sveobuhvatno djelo kakvo, uostalom, u epohi sveopće fragmentarnosti, trivijalnosti, nervozne infantilnosti, nezainteresiranosti, „neodoljive lakoće postojanja“, jedva da je više i moguće.

Knjiga čitatelja osvaja jednostavnošću, spontanošću i nepretencioznošću, nekom osebnom mirnoćom i mudrošću kakve, nažalost, rijetko pronalazimo na suvremenoj književnoj i kulturnoj sceni. U doba u kome je osjetno oslabilo umijeće čitanja, a sukladno s time i potreba za istinskim humanističkim, odnosno, umjetničkim vrednotama, u doba sveopće inflacije simulacije i simulakruma, ova staložena knjižica djeluje kao iskrena, nepatvorena estetska i poetska tvorevina. *Natura in minimis maxima*.

Za stručno povjerenstvo nagrade „Zvane Črnja“
predsjednik dr. sc. Irvin Lukežić, književni povjesničar

U užem krugu za izbor najboljega eseja bili su sljedeći autori:

1. **Milana Vuković Runjić: Proust u Veneciji, Matoš u Mlecima**
2. **Viktor Žmegač: Europski duh**
3. **Nenad Ivić: Augurium (Gustav Mahler: pustolovina neodgovornog nosača)**
4. **Julijana Matanović: Sumnja, strah@povijest.hr, eseji iz hrvatske književnosti**
5. **Boris Postnikov: Nekoliko poruka naših sponzora (medijske groteske)**
6. **Helena Sablić Tomić: Uvod u hrvatsku kratku priču**
7. **Josip Užarević: Književni minimalizam**